

I Store Kongensgade i København er et gammelt trykkeri og fabrik ombygget til nye bæredygtige boliger. Det er tegnestuen Mangor & Nagel, som står bag. »Boligerne har både charme og sjæl – og er kreative løsninger, der er godt for byen, borgerne og klimaet,« fortæller Marianne Ibler. Foto: Tom Jersø

Arkitekt:

Vi bør gentænke den moderne nordiske arkitektur

Vil coronakrisen sætte spor i arkitekturen? Det funderer arkitekt Marianne Ibler over i sin nye bog, "Nyheder i nordisk arkitektur", hvor hun efterlyser et manifest for arkitekturen i de nordiske lande.

ASTRID ELLEMO

Store samfundskriser har altid givet arkitekter anledning til at bruge arkitekturen til at imødekomme samtidens behov.

I 1923 umiddelbart efter influenzapandemien, den spanske syge, udgav den berømte schweizisk-franske arkitekt, Le Corbusier (1887-1965), en bog om, hvordan den moderne arkitektur burde være. Bogen hed "Vers Une Architecture" og fremsatte fem principper for byggeri:

Huse på søjler, en åben grundplan, en frit komponeret facade, vinduesbånd og taghaver. Men først og fremmest var formålet at skabe gode boliger til alle.

Spørger man arkitekt Marianne Ibler, giver den aktuelle coronapandemi anledning til, at vi i dag også bør gentænke den moderne nordiske arkitektur. Hun opstiller følgende fem punkter:

Genbrug af gammelt byggeri, arkitektur, der giver oplevelser og generøsitet, mere samspil mellem arkitektur og teknologi, social ansvarlighed med mindre og samtidig mere fleksible boliger, større fleksibilitet og anvendelighed i fællesområder – inde og ude.

»Le Corbusiers bog var et fremadrettet manifest for moderne arkitektur, bl.a. affødt af tidens industrielle udvikling, den økonomiske situation

og nytænkning i formgivning. Det må vi også gøre i dag med behovet for bæredygtighed,« siger Marianne Ibler.

Hvorfor er der behov for et manifest for nordisk arkitektur?

»At formulere en god fortælling om dansk eller nordisk arkitektur i et manifest kan også være med til at brande os internationalt. Et manifest kan blive en fælles vejledning for, hvad arkitekturen i dag skal efterstræbe, og hvordan byggeriet skal udvikle sig. Et manifest vedrører mange i branchen, fordi byggerier er resultat af et samarbejde mellem flere og ikke kun af en arkitekts eller en developers drøm. Når der er problemer med ressourcer og klima i dag, bør det også spille ind i et manifest i form af miljøhønsyn. Kort sagt må vi tilpasse os stedet, situationen og ressourcerne, og det involverer også vores arkitektur.«

Bolig og arbejdsplads mødes i Aarhus

Hvordan kommer coronakrisen til at påvirke arkitekturen?

»Det er et stort spørgsmål, som kun tiden vil vise. Men en udbredt konsekvens er, at mange flere arbejder hjemmefra i dag på grund af kravet

om social afstand. Der er konkret blevet et større behov for plads til hjemmekontorer. Jeg forestiller mig, at man fremover inddrager den problematik, selv om coronakrisen nok holder op på et tidspunkt, som andre pandemier har gjort det. Men spørgsmålet er, om hjemmearbejdet vil ændre vores arbejdsliv og vaner fremover? Det kan også være, at der vil være mere fokus på boliger, der er knyttet sammen med andre funktioner, som f.eks. involverer arbejdssteder. Se f.eks. Generationernes Hus, der åbner på Aarhus Ø. Der kommer alskens boliger – af forskellig størrelse – til at være side om side med arbejdspladser. Det vil vise sig, om det bliver fremtidens nye boligform – afhængigt af om det bliver en succes i længden. Så er der arkitektens interør, hvor der i øjeblikket sættes mange skærme op nu, så mennesker, ansatte eller kunder ikke kommer nær hinanden.«

Hvad kendetegner bæredygtige boliger – nye som eksisterende?

»Først må vi finde grundlaget for at tale om bæredygtighed. Er det materialemæssig bæredygtighed? Er det i forhold til cirkulær økonomi og genbrug af eksisterende bygninger, der måske

OM BOGEN

"Nyheder i nordisk arkitektur" af Marianne Ibler udkom i november 2020 på forlaget Archipress.

Fortsættes ►

HVEM VAR LE CORBUSIER?

Schweizisk-fransk arkitekt (1887-1965), født i La Chaux-de-Fonds i Schweiz og en af modernismens grundlæggere.

Le Corbusiers tanker kom til at præge arkitekturen i det 20. århundrede i sådan en grad, at han tegnede nogle af verdens mest kendte byggerier. Og i 2016 blev 17 af dem sat på Unescos Verdensarvsliste som 'fremragende bidrag til modernismen'. Han tegnede også møbler og lavede byplanlægning.

Hans mål var at skabe gode boliger for flest mulige. Moderne byplanlægning skulle skabe en bedre samfundsorden, fordi mennesker ville blive lykkeligere, hvis de boede godt.

Ensartethed skulle gøre byggeriet mere effektivt, og geometrien skulle i sig selv skabe skønhed.

► laves om til boliger? Eller er det bæredygtighed i forhold til, at boliger skal leve bedst muligt op til sin funktion i løbet af beboernes livstid eller de forskellige behov, de har over tid? Jeg finder det særligt interessant, at f.eks. lejlighederne i The Silo, tegnet af Cobe, kan være et eksempel på bæredygtige boliger – det er en gammel kornsilo, som er ombygget til moderne boliger. Eller som i hjertet af København, hvor nye boliger i Store Kongensgade, tegnet af Mangor & Nagel, er en ombygning af et gammelt trykkeri og en fabrik. Det giver bæredygtige boliger med charme og sjæl, der samtidig er kreative løsninger, som er godt for byen, borgerne og klimaet.«

Kreativ ombygning af det eksisterende

Hvad har dine kriterier været for udvælgelsen af de enkelte tegnestuer i bogen?

»Nu er bogen den fjerde i en nordisk arkitektur-bogserie, hvor formålet er at vise forskelligheden i ny nordisk arkitektur. Bogen skal ses som et vindue til nordiske tegnestuer, hvor jeg synes, at de enkelte projekter har fine egenskaber og er værd at trække frem. Det kan være egenskaber, der er rumligt eller oplevelsesmæssigt interessante i forhold til genbrug og ombygning eller i forhold til bymæssig kontekst og tilpasning.«

Hvorfor har du valgt at interviewe Klaus Kastbjerg fra developervirksomheden Unionkul i bogen?

»Det skyldes, at arkitektur for det første ikke er et resultat af arkitekter alene, men i høj grad også et produkt af en bygherre eller en developer. For det andet opfatter jeg Klaus Kastbjerg som et frisk pust – en dygtig og nærmest unik *enfant terrible* – inden for ejendomsudvikling. Det er interessant at høre, hvad der ligger bag hans tanker og projekter. Det er noget, som vi alle kan lære af eller som minimum blive inspireret af. Det håber jeg i al fald. For det tredje er det gode ved initiativerne, at de er med til at brande Danmark. Endelig for det fjerde handler det også om, at vores bybilleder skal give gode oplevelser. Og det kan netop ske ved, at man tænker ud af boksen i forhold til at genbruge eksisterende byggeri.«

Svært at lave fleksibelt genbrug

Den italienske arkitekt, Anna Maria Indrio, tidligere partner i CFM og nu partner i tegnestuen Norrøn, der bl.a. står bag den spektakulære renovering af Statens Museum for Kunst, giver Marianne Ibler ret i, at den aktuelle coronakrise stiller andre krav til arkitekturen.

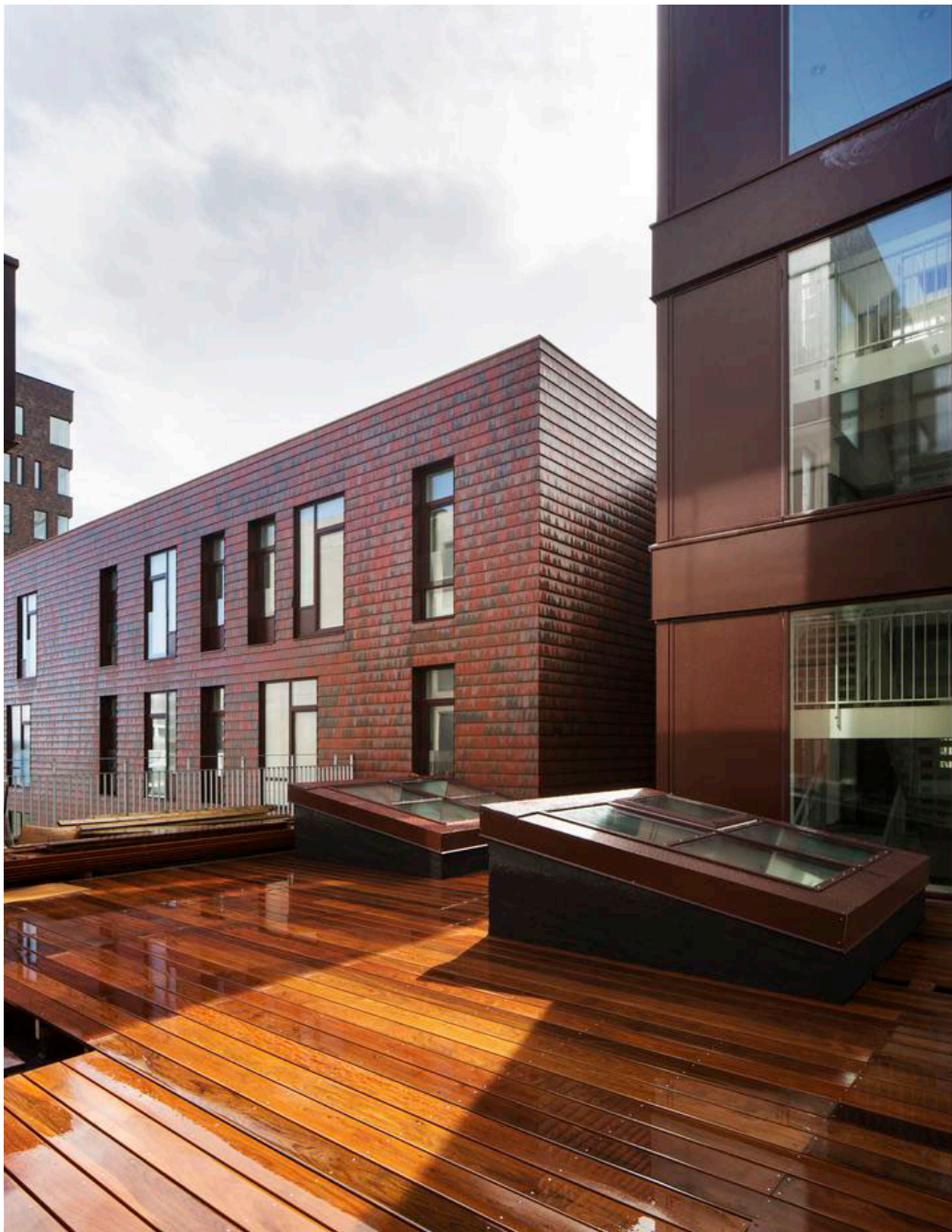
»Idéen om lave et nordisk manifest, hvor man diskuterer arkitekturens rolle i en opbyrningstid, er rigtig god. Arkitektur har et globalt sigte, hvor mange opkommende lande arbejder med projekter, der forsøger at udnytte de nye teknologier. I mange af de lande har man behov for at bygge mange boliger til mange mennesker hurtigt, og det sætter store krav til alle, der arbejder med formgivning og planlægning. Det giver nye måder at se på vores liv og vores rammer – det er ikke blot tag over hovedet. Det omfatter alt det

Det nyopførte Generationernes Hus i Aarhus, tegnet af Erik Arkitekter, indeholder både familieboliger, ungdomsboliger, daginstitution, ældreboliger og plejeboliger samt kreative værksteder, atelier og pædagogiske 'laboratorier'. Foto: Francesco Galli

Kombinationen mellem det gamle og det nye er ifølge Marianne Ibler lykkedes godt i Store Kongensgade i København, hvor et gammelt trykkeri og fabrik er blevet bygget om til bæredygtige boliger.

En mulig effekt af coronakrisen ift. arkitektur kan ifølge Marianne Ibler være, at der vil være mere fokus på boliger, der er knyttet sammen med andre funktioner, som f.eks. involverer arbejdssteder, ligesom Generationernes Hus i Aarhus. Foto: Francesco Galli

► fysiske omkring os, og særligt de nordiske lande har en lang tradition for at arbejde med ikke-prangende arkitektur, der arbejder med knaphed på ressourcer. I den nordiske tradition er formgivning og arkitektur forankret i, at det skal være et gode for alle mennesker. Det er grundlaget for hele vores velfærdssamfund og er et fantastisk afsæt.«

Er arkitekturen nødt til at gentænke Marianne Iblers fem punkter?

»Punkterne er et godt udgangspunkt for en fornyet diskussion. Men punkt 1 med genbrug er svært at lave en programerklæring om, da meget af det eksisterende nyere byggeri ikke kan gøres til fleksibelt genbrugsbyggeri. Vi har f.eks. de sidste 15 år bygget boliger på 75-90 kvm med mange meget små rum, hvor det at arbejde hjemme kan være en kæmpe belastning for mange. Vi er derfor i stedet nødt til at sige noget om, at vi ikke skal bygge med tunge, præfabrikerede betonvægge, både i facade og i lejlighedsskel, som ikke kan genbruges fleksibelt. Jeg foreslår også blandet byggeri, hvilket i dag er meget svært at opnå på grund af lovgivning og finansieringsvilkår, og hvor kravene ikke alene bør omfatte fleksibilitet,

Arkitekterne skal ikke bygge individuelle parcelhuse, der bruger mange ressourcer, men derimod bygge nye boligkvarterer med gode offentlige arealer.

Anna Maria Indrio, arkitekt

men også bedre kvalitet for borgerne i det offentlige rum. Arkitekterne skal ikke bygge individuelle parcelhuse, der bruger mange ressourcer, men derimod bygge nye boligkvarterer med gode offentlige arealer – coronakrisen har vist os, at der er behov for gode steder udendørs, tilpasset klima og sted. Byggeri skal naturligvis også være ressourcebesparende på alle mulige måder, og det har vi masser af teknologi til,« siger Anna Maria Indrio og fortsætter:

»Jeg er dog ikke enig i, at de nye boliger skal være mindre – moderne mennesker kan ikke bo i mindre rum, tværtimod skal hvert menneske have sit rum. Det skal ikke være et hummer, men et sted hvor man kan arbejde, høre musik og folde sig selv ud – gerne med skydedøre, så vi kan åbne og lukke for fællesskabet med andre. Sidst, men ikke mindst er det vigtigt med multifunktionelle rum i vores kulturinstitutioner. Vi ved f.eks., at mange museer i forbindelse med coronakrisen tilbød skolerne at kunne bruge deres rum til at undervise skolebørn i. På den måde slog man to fluer med et smæk, da børnene fik adgang til kulturhistoriske samlinger, når de modtog undervisning. Museer har i den forbindelse formået at gentænke sig selv.« ■

Arkitekt Marianne Ibler opfordrer til, at coronakrisen med en stor grad af hjemmearbejde tænkes ind i fremtidens arkitektoniske løsninger. Foto: PR

DANSK ARKITEKTURS ENFANT TERRIBLE

Marianne Ibler har i sin bog valgt at interviewe ejendomsudvikler Klaus Kastbjerg, som bl.a. står bag fornyelsen af to eksisterende havnebygninger i Nordhavn i København, The Krane og The Silo, da han ifølge hende har modet til at tænke anderledes og stort. Ifølge ham handler det om at gøre bygninger til oplevelser.

»Jeg tror, at hvis man tilføjer alt en smule kærlighed, så bliver resultatet bedre, end hvis man ikke gør det. At tænke udelukkende i penge er et dårligt udgangspunkt. Det handler om den gode idé og friheden til at kunne lave rigtigt første gang. Hvis folk ikke er glade for resultatet, så kan du bygge det om eller ændre det. Det er ikke det smarteste rent økonomisk. Men det giver ro for øjet, og det betyder meget for mig. Det optimale er, hvis folk får en god oplevelse og har lyst til at bo og arbejde der. Man skal gøre tingene ordentligt,« siger han.

Kan du nævne nogle eksempler, hvor det er lykkedes?

»Jeg vil håbe, at det er lykkedes med The Krane og The Silo, hvor vi har ombygget henholdsvis en gammel kran til et hotelværelse med egen spa og en gammel kornsilo til boliger og restaurant. Det har været sjovt at vise, at det er muligt at bevare historien, selv om det er dødbesværligt at bevare de gamle bygningers oprindelige charme,« siger Klaus Kastbjerg og fortsætter:

»Ser man på The Krane udefra, har den i store træk bevaret det originale look, mens den indvendig er rimelig cool indrettet. Som et twist har man sin egen spa, hvor man via et kæmpe glasparti kan sidde og kigge ud på havnen og Øresund. Man "lukker døren" efter sig med trappe i vindebroprincippet. Folk grinte af min idé, men det var sjovt at se, at det kunne lade sig gøre.«

Den gamle kornsilo, hvor der i lejlighederne er femtometre til loftet, var ifølge Klaus Kastbjerg svær, men »superspændende« at arbejde med.

»Til Restaurant Silo skabte vi en effekt med et meget lille indgangsparti foran elevatoren, hvor man ikke ved, hvad der venter en på 17. etage – lidt underspillet og betagende 180 graders udsigt over hele byen, når man kommer op i restauranten,« siger han.